

بلوچی زبانے یار اے ء زند گوازینگ ء ر ہند انت؟

نہشتہ کار: میراس بلوچ (زگال)

زبان، تاکت ء راستی:

زبان ء راج ء میان ء چوشیں دگری نیست پرچا کہ زبان نہ تہنا راجمان ء چاگردے ء پد کردانی پدراشت انت بلکیں زبان ء اندر ء راجے ء ہوا ریں جیڑگ، راجی زانشت، راجدپتر، راجی بامرد، دودمان، رسم ء رواج، راجی دانشمندی اے کلیں چیزانی یا نگیری ء وسیلہ زبان انت۔ چوشیں ہم راج ہست کہ آبازیں زبانانی واہند انت، بلے آوانی رےیدگ، سیاسی، راجمانی، روزگی جیڑہ ء تب یک انت گڑاے پیہیں راج ء ابرمی تب پہ راجے ء مہکم کنگ ء بچ پیہیں مزین اڑاندے ودی نہ کنت۔ اگاں یک راجے ء زبان باز انت بلے آئی ء رےیدگ، سیاسی ء روزگی جیڑہ یک ء دومی ء دگری بہ کن انت گڑاے پیہیں راج پرشت ء پرش ء نیگ ء شت کت کن انت۔ راجی استانانی میان ء مارکستانی مستریں نگد ہم ہمیش انت کہ راجی استان گڈ سر ء ہے داہیں گر ء چیلانی آماج بوان ء پداکسان کسانیں ٹک ء تمن درکایت ء وتی آجوتی ء گپ ء جن انت۔ انچو شکہ باز رند ء ہندوستان ء دروردیگ بیت، بلے لازم نہ انت مارکستانی نگد ہر راجی استانان ہمدپ بیت بہ کنت۔ پرچا کہ اگاں ما استانانی وت ماں وتی سیاسی گر ء چیلان بگر جنگ ء چوپاں چار ایں گڑا ہے

سوشلسٹ ممالک ہم سوشلزم و بنیاداً سیاسی برزؤ چہلیاں بگر جنگ و چوپاں سرچست کر تگ؛ ہستیں و ہدء مستریں درو یو کرین و اروس انت یا کہ چائناء تثبت انت۔ بلے زبان و ران و سرء اے سکیں نزوریں نگدے۔ دگہ یک ترانے باز زندء زبان و بابت و کنگ بیت کہ زبان تہنار سانک و وسیلہ بلے زبان رسانک و وسیلہ نہ انت، اگاں کجام مردے سرپد بیت کہ:

• باید انت زبانانی گر و بندے مہ بیت ہر کس و اے ہک و دیگ بہ بیت کہ آوتی در شان و درا نگازی و کجام دری زبان و کہ کنت گڑ آئی و ہچ رنگیں بندش و ملا مے جنگ مہ بیت نیکہ پرے گپ و کسے ایر جنگ بہ بیت۔

بلے اثر دری انت کہ اے پد کرد نہ تہنار ایر جنگ بہ بیت بلکیں و ڈنڈ و ملام ہم کنگ بہ بیت۔ پرچا کہ زبانی و تہ و ران و سر جمیں زند گوازیگ و رھبند ہوار انت۔ و ہدے کہ کجام نیرے دگہ دری زور آورے و زبان و وتی در شان و وسیلہ سرپد بیگ و انت گڑ ایشی و مانا ہمیش انت کہ آدری زبانی و تب و روشناں بگر آئی و زند گوازیگ و رھبند ہم گوں و ت ہوار گیجگ و انت۔ پرچا کہ زبان راجے و پچار و تاکت و نشونی و کنت پھیشکھ مثل فوکو تاکت و بگر داں زانت و ہم زبان و اندر و چارگ و تپاسگ و کوشست و کنت۔ آئی و نڈ و تاکت و سیادی گوں زبان و بندوک انت۔ راستی، تاکت و زانت اے کلین شے فوکو و رد و زبان و اندر و چیر انت۔ انچوشکھ فوکو گشیت "لبز و گالرد وتی گواچن و اندر و راستی و گوں اسلییں سیادی و دار انت۔ ہما زبان کہ بے زیب و زینت، ساز و سامان، جو رشت و دو بر

جوڑشت ۽ بگرداں برھنگیں جاوے ۽ راستی ۽ نزیك تریں شے انت ۽ ہمے زبان انت کہ
 راستی ۽ درشان ۽ کنت۔"

فینن ۽ گور ۽ زبان راہی یاگیری ۽ امبارے۔ آئی ۽ نزع توہر تب ۽ درشانی ۽ بگرداں چو نہیں کہ
 پد کردے پیشد ارگ ۽ جہد ۽ کن ۽ گڑا ایشی ۽ سیادی گوں چاگرد ۽ بندوک انت۔ کینیا ۽
 مزن نامیں نیشیکار گوگی ۽ تھیانگو ۽ نزع "زبان راہد پتر ۽ دیدماری ۽ مانزمان انت۔ زبان
 نہری ۽ اچاکی حساب ۽ مے ۽ وتی چند ۽ جہگیری ۽ کردارے پیلو کنت۔" پمیشک سید ۽ ہم
 گشتیک کہ؛

بے گال ۽ نہ بیت گپت، نہ بیت گپت نہ بیت کرد

گال انت کہ گپتار بنت گپتار بنت کردار

زبان نہ لبزانی امبارے نیکہ گپ ۽ ہال کنگ ۽ وسیلے بلکیں زبان اجتماعی یاراجے ۽ کردار ۽
 جہگیری کنوک انت۔ راجے ۽ راستی جی انت؟ راجے ۽ گور ۽ تاکت ۽ زانشت جی انت؟
 اشال مارا زبان سوج دنت پرچا کہ ہندی زانت (Indigenous Knowledge)
 زبان ۽ اندر ۽ انت ۽ تاکت ۽ ہم جوڑ کنوک زبان انت۔ البت پدیدمرونی نگد کارانی (Post-
 development Critics) گور ۽ زانت تاکت ۽ پیداوار انت، آوانی نزع و ہدے کہ تی
 کر ۽ تاکت بیت گڑا تو سرجمیں دنیا ۽ زانت ۽ جوڑ کت کن ۽۔ پمیشک آوانی نزع اے گپ
 ردانت زانت تاکت ۽ وسیلے بلکیں تاکت ۽ چند زانت ۽ ودی کنت ۽ آئی ۽ دنیا ۽ سر ۽ مٹنگ ۽

چہ بگر مردمانی هیال سازی ء مزنیں کردے پیلو کنت۔ تاکت ء بنزہ کجا انت؟ تاکت چون کیت انت؟ تاکت ء گر ء دار کنگ ء آئی ء مشک ء رھند چی انت؟ آیا زبان ہمیںچکیں تاکتے کہ دنیا ء سر ء ہاکی کرت بہ کنت؟ اے کلیں جسٹ وتی اندر ء سکیں مزنیں سرھال انت۔ ایشانی سر ء جتا جنکیں شہزانتاں گپ جنگ۔ بلے فوکو کھامستریں زاننکار انت کہ آئی ء منانک گیشتر منگ بنت ء آئی ء نر ء تاکت ڈسکورس ء ڈسپلین ء اے ڈسکورس ء ڈسپلین زبان ء وسیلہ ء پیدا ک بیت، تو ہمیںچکیں مزنیں ڈسکورس ء جوڑ کنگ ء سو بوند بے گڑا دنیا ء سر ء ہاکی کت کن ءے۔ ڈسپلین ء ڈسکورس پوجی تاکت ء وسیلہ ء چارگ ء تپانگ مہ بنت چوشکہ سیاست ء میان ء ریلست چارگ ء کوشست کن انت۔ آھانی نر ء تنی گور ء مزنیں لشکرے بہ بیت یا مزن مزنیں سلاہ بہ بنت۔ بلے وھدے کہ تنی گور ء ڈسکورس نیست گڑا اے تاکت ء بر جاہ دارگ نہ بوئگیں گے۔ ڈسکورس فوکو ء کر ء انگت ایشی ء چہ مستریں شے یے، کہ اے سرھال ء ہیچ سیم گیشینگ نہ بیت۔ بلے فوکو ء گور ء راستی ء تاکت ء پیدا ک کنگ ء وسیلہ زبان انت کہ ہمیشی ء بنیاد ء تو زانتے ودی کت کن ءے وتی راجی جوڑشت ء گیشن تو انگر کت کن ءے وتی تاکت ء گیشاں گیشن آدگہ ملاکنی سر ء سانے دور دات کت کن ءے۔

بلوچی زبان یازندء رھبند:

باز رندء ما بلوچ راجء چہ بلوچیء سرجمء گستاکنیں ء چار ایں۔ اے گپ راستے کہ بلوچ یک راجے بلے بلوچی اگاں کسے سرپد بیت کہ تہنا زبانه گزرا آسر جمی ء رذانت۔ پمیشکہ ما وھدے کہ بلوچی گش ایں گزرا مئے دماگ ء تہنا زبانه سہر ابیت ہما زبان کہ بلوچ گپ ء رپء کار مرزاش کن آنت۔ بوت کنت کہ ماشی ء راکسانیں جیڑے سرپد بوتگ ایں ء اشیء سرء پچ پیہیں پٹ ء پولی، نگدی، زانشتی ء نیکہ شہزانتی تران ء باوستے درے پچ کنگ ء جھدء کو شستے کرتگ۔ ء مارا باز رندء سما بیت کہ بلوچی، بلوچی ء تران ء باوست چہ راجی بجزء ہستریں شے یے نہ انت کہ مانیاء سرء بہ زور ایں پرچا کہ بلوچ ء راجدوستی ایوک ء تہنا گلزمین ء گوں بندوک انت۔ بلے اناں ایوک ء تہنا گلزمین ء آجوتی نہ انت باید انت ما راجدوستی ء دامن ء گونڈ کنگ ء جاہء گیشتر پراہ ء شاہیگان تر کنگ ء جھدء بہ کنیں۔ البتہ بلوچ ء ہستیں وھدء بنجای جیڑہ وتی گلزمین ء دوہر گرگ انت بلے اشیء ہواریء راجدوستی ء آدگہ تک ء پھناتانی سرء تران ء باوستانی درء وسیلہ نہ تہنا پچ کنگ بہ بنت بلکیں یک زمہ واری ء پرزے ء ہنیاء آشوبی گلاں اے بارہء جتا جتا میں بہرگ پچ کنگی آنت ء بگندے اے کار آشوبی پارٹینی بنت کہ آر بیدگی بہرگ ء بگرداں زانشتی، رسا نکداری، اھوکاری، سفار تکاری، کانودی ء دگہ بازیں لوٹ ء زلور تانی بہرگانی سرء کار کنگ ء زمہ وار آنت۔ آدگہ گپے کہ بلوچ پارٹی، چوشکہ دنیا ء آشوباں مستریں کردے ء پیلو کنگ ء سو بھند بوتگ آنت بلے بلوچ پارٹیاں چہ آرگنائزیشن گیشاں گیشن تو انگر آنت۔ اے پے

آرگنائزیشن سٹراٹجی کے لیے نہ انت نیکہ پریشی پارٹی بڑیگ بہ بنت بلکیں پارٹیاں کیدر
 وتی پالیسی ۽ پروگراماں سرجم ۽ دوہر چار ۽ تپاسی ۽ عمل ۽ بہ گوازین آنت پرچا کہ مارا ہتہنا
 مہکمیں سلاہبندیں گل ۽ زلورت نہ انت بلکیں درستاں کیسن سیاسی پارٹی ۽ زلورت انت
 پرچا کہ باند ۽ سلاہبندیں گل آجوتی ۽ پد بلوچ راج ۽ لشکر ۽ سیمسرا نی پاہازگ ۽ کار ۽ پیلو
 کت گڑا اے میان ۽ اگاں سیاسی پارٹی ہے داب ۽ وتی اوشتن (stance) ۽ بہ دار آنت
 گڑا استان ۽ بادگیر ۽ جوڑشت ۽ مٹ ۽ سٹے ۽ آرگ ۽ بے سوہ بنت۔ پمیشکہ مارا نوں ہمک
 زانت ۽ زانشتی تران ۽ باوستانی در ۽ وسیلہ بوچگی آنت، وتی سرکلانی میان ۽، وتی سیلفارم ۽،
 تنظیمی کار ۽ پروگراماں میان ۽ اژدری انت کہ مانوکیں مٹ ۽ بدلی ۽ نیمگ ۽ گام جنان بہ
 بنیں۔ اگاں ماہمینچو ہستیں وہد ۽ دیر بہ کنیں گڑا آجوتی ۽ پد مارا ہتہنا کیں زمینے گون بیت
 بلے راجی بادگیر ۽ جوڑشت زور ۽ ناتوان بیت۔

دومی نیمگ ۽ یک سرجمیں ترانے ہمیش انت کہ بلوچی زبانے، بلے وہدے کہ ماپٹ ۽ پول
 کنیں تہ چار ایں گڑا بلوچی تہنا زبانے نہ یے بلکیں بلوچی زندگوازیگ ۽ رہبندیے۔ یہ
 درور ۽ ماگش ایں کہ مارا بلوچی سوگند ایں بلوچ ۽ آجوتی ۽ گرا یں۔ یاہے داب ۽ بلوچی دود ۽
 ریدگ، بلوچی چاپ، بلوچی ٹک ۽ ٹاک، بلوچی تچ ۽ پوشاک، بلوچی تب، بلوچی کست ۽
 کینگ، بلوچی روہداری ۽ بلوچی مڑا ۽ دگہ بازیں کار مرز بنت۔ بزانتہ اے کلیں ہما چیز
 آنت کہ ایشاں ماوتی روج روزینی زند ۽ نہ تہنا کار مرز کنیں بلکیں ماوہدے بلوچی سوگند گش
 ایں گڑا ایشی ۽ سر ۽ ماہمینچو سٹک دار ایں کہ ہد ۽ سوگند بلوچی لبڑ ۽ کرار ۽ دیم ۽ سچے نہ یے۔

بلوچی بلوچ راج ۽ زندگوزینگ ۽ مہکم ترس ترز کار ۽ ڈسپلین ۽ نام انت۔ اے ہماڈ سپلین
 انت کہ دروگ ۽ چہ بالا راستی ۽ تاکت، نیک ۽ بدی ۽ پرک ۽ درک کنگ ۽ بگرداں زند ۽
 چو نیں جنبال ۽ گچیلے ۽ در آہگ ۽ مارا کمک کنت۔ جنگ ۽ چوپانی سلاہ کنوک، سور ۽ شادھانی
 برجہ داروک کل گوں بلوچی ۽ بندوک آنت۔ انچوشکہ بلوچی آروس، بلوچی دیوان، بلوچی
 میڑ ۽ بگرداں شعر ۽ شاعری ۽ ہم کار مرز بیت۔ انچوشکہ آہوگ گل ۽ شعرے:

دور دار بنگرے، تیلانکے ۽ ہپت پشت ۽ کپے

مے بلوچی تی مشت ۽ تی تک ۽ نہ انت

یا کلاسیک لبز انک ۽ بگرداں ہستیں وھد ۽ بلوچی ”گالبند ۽ چند ہے داب ۽ کار مرز بوان ۽
 پیداک انت۔ گڑا اشی ۽ مانا ہمیش انت کہ“ بلوچی ”تہناز بانے نہ یے بلکیں بلوچ راج ۽
 زندگوزینگ ۽ سرجمیں رھبند بلوچی گشگ بیت۔